

**Κείμενο που ανέγνωσε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Νίκος Αναστασιάδης
ενώπιον της Ερευνητικής Επιτροπής για τις πολιτογραφήσεις**

2 Φεβρουαρίου 2021, Συνεδριακό Κέντρο «Φιλοξενία»

**1. 2013: Λόγοι Υιοθέτησης και Συνέχισης του Κυπριακού Επενδυτικού
Προγράμματος.**

Το 2013, όταν ανέλαβα την Προεδρία, όπως όλοι καλά γνωρίζουν, το Κράτος ήταν στα πρόθυρα κατάρρευσης:

1. Τα ρευστά διαθέσιμα κατά την 1^η Μαρτίου του 2013 ανέρχονταν μόλις στα 235.6 εκατομμύρια ευρώ και αρκούσαν για κάλυψη κρατικών υποχρεώσεων που δεν υπερέβαιναν τις 30 μέρες.

2. Οι άμεσες υποχρεώσεις ανέρχονταν σε 3.3 δισεκατομμύρια ευρώ, πέραν της υποχρέωσης για αποπληρωμή του κρατικού ομολόγου της Λαϊκής Τράπεζας ύψους 1.88 δισ. Ευρώ.

3. Η χώρα, ύστερα από 22 συνεχείς υποβαθμίσεις από διεθνείς οίκους αξιολόγησης ήταν εκτός διεθνών αγορών, οι αποδόσεις του δεκαετούς ομολόγου της Κυπριακής Δημοκρατίας κυμαίνονταν περίπου στο 9%, ενώ η έκδοση γραμματίων του Δημοσίου 13 εβδομάδων είχε απόδοση 5.3%.

4. Η ανεργία είχε φθάσει στο 16%, με αυξητικές τάσεις.

5. Ταυτόχρονα, παρατηρήθηκε μια σημαντική αύξηση του ποσοστού κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, ενώ, παράλληλα, σε όλην την Κύπρο λειτουργούσαν κοινωνικά παντοπωλεία για αντιμετώπιση των αναγκών των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού.

6. Ο Τραπεζικός τομέας και ιδιαίτερα οι δύο συστημικές Τράπεζες, Λαϊκή και Κύπρου, συντηρούνταν στον αναπνευστήρα, με ανάγκες ρευστότητας που ξεπερνούσαν τα 15 δισεκατομμύρια ευρώ, ενώ τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια το 2014 ήσαν 28.4 δισεκατομμύρια ευρώ.

Όπως είναι εμφανές από τα όσα έχω αναφέρει και όλα όσα βιώναμε εκείνη την περίοδο, η οικονομία κατέρρεε, αντιμετωπίζαμε το ορατό ενδεχόμενο στάσης πληρωμών, το κράτος βρισκόταν σε κατάσταση χρεωκοπίας με αδυναμία άντλησης του όποιου δανεισμού, τα εισοδήματα των πολιτών συρρικνώνονταν, η ανεργία ακολουθούσε ανεξέλεγκτη αυξητική πορεία, το τραπεζικό σύστημα χρειαζόταν στήριξη την οποία ούτε το κράτος, αλλά και ούτε η ευρύτερη οικονομία μπορούσε να παράσχει, ενώ η κοινωνική κρίση

σοβούσε με ιδιαίτερα σοβαρές επιπτώσεις στα χαμηλότερα οικονομικά στρώματα και τις ευάλωτες ομάδες πληθυσμού.

Είναι υπό αυτές τις συνθήκες που αναγκαστήκαμε να αποδεχθούμε το Μνημόνιο της Τρόικας, το οποίο, να σημειώσω, εκκρεμούσε από το Νοέμβριο του 2012 για υπογραφή.

7. Η δεύτερη απόφαση του Eurogroup στις 25 Μαρτίου 2013, οδήγησε στο κλείσιμο της Λαϊκής, τη φυγή δισεκατομμυρίων ευρώ από ξένους καταθέτες, ενώ χιλιάδες εταιρειών που ελέγχοντο από ξένους μετέφεραν τις εργασίες τους σε άλλες χώρες.

Κάτω από αυτές τις κρίσιμες συνθήκες, και λαμβάνοντας υπόψη ότι η Κυπριακή οικονομία βασίζεται κατά κύριο λόγο στον τομέα Υπηρεσιών, το Υπουργικό Συμβούλιο, αφού μελέτησε τρόπους αντιμετώπισης των προβλημάτων, αποφάσισε κατά την περίοδο Απριλίου - Μαΐου του 2013, μια σειρά κινήτρων για προσέλκυση επενδύσεων.

Μεταξύ άλλων:

(α) Αποφασίστηκε η αύξηση του συντελεστή δόμησης για αποκατάσταση της αξίας της ακίνητης περιουσίας, ύστερα από τις εκτιμήσεις της PIMCO.

(β) Ύστερα από μελέτη του υφιστάμενου Προγράμματος Πολιτογράφησης που άρχισε να εφαρμόζεται το 2007 (Παράρτημα 1: Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου 11.7.2007) και τροποποιήθηκε το 2011 (Παράρτημα 2: Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου 4.1.2011 και Παράρτημα 3: Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου 10.10.2011), αποφασίστηκε η διαφοροποίηση των κριτηρίων για κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση, έτσι ώστε, λαμβάνοντας υπόψη και άλλα κριτήρια, να ενθαρρυνθεί η προσέλκυση ξένων επενδύσεων και να περιοριστεί η εκροή καταθέσεων.

2. Οικονομικά Κριτήρια Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος.

ΚΕΠ 2013.

Όπως ήδη έχω αναφέρει, το 2013, λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση της οικονομίας, τις επιπτώσεις του Μνημονίου, την ανάγκη προσέλκυσης νέων ξένων επενδύσεων αλλά και διατήρηση των υφιστάμενων, την μείωση εκροών κεφαλαίων και την αναχαίτιση της ανεργίας, με την απόφαση του

Υπουργικού Συμβουλίου στις 24 Μαΐου 2013 τροποποιήθηκαν τα οικονομικά κριτήρια (Παράρτημα 4: Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου 24.5.2013):

Α. Προστέθηκε η δυνατότητα υποβολής αίτησης από όσους είχαν υποστεί απομείωση καταθέσεων ύψους τουλάχιστον τριών εκατομμυρίων ευρώ, σύμφωνα με τα μέτρα που εφαρμόστηκαν στην Τράπεζα Κύπρου και στη Λαϊκή Τράπεζα μετά τις 15 Μαρτίου 2013.

Β. Μειώθηκε το ύψος της απαιτούμενης άμεσης επένδυσης από 10 σε 5 εκατομμύρια ευρώ. Η επένδυση μπορούσε να είχε τη μορφή της αγοράς ακίνητης περιουσίας (κατοικίες, γραφεία, καταστήματα, ξενοδοχεία κτλ), επιχειρήσεων ή εταιρειών, χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων (ομολόγων, αξιογράφων χρεογράφων), μετοχών κυπριακών εταιρειών.

Γ. Μειώθηκε το ύψος των προσωπικών καταθέσεων σε κυπριακές τράπεζες ή καταθέσεις ιδιοκτητών εταιρειών του αιτητή ή καταπιστευμάτων που είναι τελικός δικαιούχος ο ίδιος, από 15 σε 5 εκατομμύρια ευρώ και ο χρόνος της τακτής προθεσμίας από πέντε σε τρία έτη.

Δ. Όσον αφορά τις επιχειρηματικές δραστηριότητες, διατηρήθηκε ο όρος πως ο αιτητής θα έπρεπε να είναι μέτοχος ή τελικός δικαιούχος Εταιρείας / Εταιρειών, θα έπρεπε να έχει καταβάλει στα κρατικά ταμεία (εταιρικό φόρο,

Φ.Π.Α ή άλλα δικαιώματα και τέλη) και ως αμοιβές για αγορά επαγγελματικών υπηρεσιών (δικηγορικών, λογιστικών, ελεγκτικών, κ.λ.π), αλλά αντί του προβλεπόμενου ποσού 500.000 ευρώ ετησίως το εν λόγω μειώθηκε στις 350.000 ετησίως εφόσον ο αιτητής εργοδοτούσε τουλάχιστον πέντε Κύπριους υπηκόους και στις 200.000 ευρώ ετησίως εφόσον εργοδοτούσε τουλάχιστον δέκα Κυπρίους υπηκόους.

ΚΕΠ 2014.

Στις 19 Μαρτίου 2014 (Παράρτημα 5: Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου 19.3.2014), μετά από αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του ΚΕΠ, το Υπουργικό Συμβούλιο αναθεώρησε τα οικονομικά κριτήρια του με στόχο να καταστούν πιο στοχευμένα:

A. Προστέθηκε, ως νέο κριτήριο, πως ο αιτητής πρέπει να έχει προβεί σε αγορά, σύσταση ή συμμετοχή σε επιχειρήσεις ή εταιρείες που εδρεύουν και δραστηριοποιούνται στην ΚΔ ύψους τουλάχιστον 5 εκατομμυρίων ευρώ. Οι εν λόγω επιχειρήσεις ή εταιρείες θα πρέπει αποδεδειγμένα να έχουν φυσική παρουσία στην Κύπρο και να εργοδοτούν πέντε υπηκόους της ΚΔ.

B. Υιοθετήθηκε το συλλογικό σχέδιο επενδύσεων, εφόσον η συλλογική επένδυση ήταν τουλάχιστον €12.5 εκ. και ο κάθε αιτητής / επενδυτής θα επένδυε τουλάχιστον €2,5 εκ.

Γ. Προστέθηκε η δυνατότητα απόκτησης υπηκοότητας υψηλόβαθμων διευθυντικών στελεχών εταιρείας, νοουμένου ότι η εταιρεία που τους εργοδοτούσε προέβαινε σε επενδύσεις στην ΚΔ και εφόσον ικανοποιείτο ένα από τα οικονομικά κριτήρια και περαιτέρω υπό τον όρο ότι θα είχε τέτοια αμοιβή στην εταιρεία / εταιρείες που να δημιουργεί φορολογικά έσοδα για την Κυπριακή Δημοκρατία της τάξης των 100.000 ευρώ για περίοδο τριετίας εφόσον αυτή η φορολογία έχει ήδη πληρωθεί ή προπληρωθεί.

ΚΕΠ 2016.

Το 2016, μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος οικονομικής αναπροσαρμογής και την έξοδο της Κύπρου από το Μνημόνιο, το Υπουργικό Συμβούλιο στις 13 Σεπτεμβρίου 2016 προχώρησε σε αναθεώρηση του ΚΕΠ (Παράρτημα 6: Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου 13.9.2016).

Πιο συγκεκριμένα, με την απόφαση δόθηκε έμφαση στη Μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων στον κατασκευαστικό τομέα, του οποίου τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια ανέρχοντο κατά την υπό αναφορά περίοδο σε επτά περίπου δισεκατομμύρια ευρώ.

Με τα νέα κριτήρια, δόθηκε έμφαση στις επενδύσεις που αφορούσαν την αγορά ή ανέγερση ακινήτων, οικιστικές, εμπορικές και τουριστικές αναπτύξεις ή αλλά έργα υποδομής και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Σε αυτό το πλαίσιο, λαμβάνοντας επίσης υπόψη πως είχε αποκατασταθεί η ρευστότητα καταθέσεων και υπήρξε βελτίωση στη δημοσιονομική σταθερότητα της χώρας, καταργήθηκαν τα κριτήρια των λιγότερο παραγωγικών επενδύσεων όπως ήταν οι καταθέσεις, η αγορά κυβερνητικών ομολόγων και των όσων είχαν υποστεί απομείωση καταθέσεων.

Η συγκεκριμένη στόχευση συνέβαλε και στη μείωση Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων του τομέα των κατασκευών και τουρισμού καθώς οι δύο αυτοί τομείς είχαν τη μεγαλύτερη έκθεση (exposure) στις τράπεζες, ενώ αύξησε και τις ευκαιρίες απασχόλησης με θετικές επιπτώσεις στην μείωση της ανεργίας.

Απλά να αναφέρω τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια του κατασκευαστικού τομέα το 2020 είχαν μειωθεί στα 1.5 δισεκατομμύρια ευρώ, από 7 δισεκατομμύρια ευρώ που έχω προαναφέρει.

Πιο συγκεκριμένα:

A. Μειώθηκε το απαιτούμενο ποσό επένδυσης από 2.5 εκατομμύρια ευρώ στα 2 εκατομμύρια στους τομείς που έχω προαναφέρει.

B. Με στόχο τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας διαφοροποιήθηκε το καθεστώς όσον αφορά την αγορά, σύσταση ή συμμετοχή σε κυπριακές επιχειρήσεις οι οποίες πρέπει να εδρεύουν και να δραστηριοποιούνται στην Κύπρο, δηλαδή να έχουν αποδεδειγμένα φυσική παρουσία στην Κύπρο με ουσιαστική δραστηριότητα και σημαντικό κύκλο εργασιών, και να εργοδοτούν τουλάχιστον πέντε (5) Κύπριους πολίτες ή πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Γ. Όσον αφορά το κριτήριο επένδυσης σε Οργανισμούς Εναλλακτικών Επενδύσεων (ΟΕΕ) ή χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία κυπριακών επιχειρήσεων ή κυπριακών οργανισμών, προστέθηκε, σε σύγκριση με το 2014, πως:

- Οι Οργανισμοί θα πρέπει να είναι αδειοδοτημένοι από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και οι επενδύσεις να διενεργούνται αποκλειστικά στην Κυπριακή Δημοκρατία, σε επενδύσεις που πληρούν τα κριτήρια του ΚΕΠ ή σε τομείς που εγκρίνονται από τον Υπουργό Οικονομικών.

- Για σκοπούς επιβεβαίωσης ότι οι επενδύσεις που πληρούν τα κριτήρια του ΚΕΠ θα διατηρούνται για περίοδο τριών ετών, ο διαχειριστής ή ο ελεγκτής του Ταμείου θα ενημερώνει γραπτώς, σε ετήσια βάση, τα Υπουργεία Εσωτερικών και Οικονομικών, με αναφορά στην αξία της αρχικής επένδυσης.

ΚΕΠ 2019.

Στις 13 Φεβρουαρίου 2019 (Παράρτημα 7: Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου 13.2.2019), τα οικονομικά κριτήρια του ΚΕΠ τροποποιήθηκαν με στόχο την απευθείας επιχορήγηση μέσω του ΚΕΠ οικονομικών και κοινωνικά ωφέλιμων κρατικών πολιτικών, στο πλαίσιο της προσπάθειας να ενισχυθεί η κοινωνική πολιτική και η παραγωγική βάση αναδυόμενων τομέων της οικονομίας.

Σε αυτό το πλαίσιο, ιδιαιτέρως σημαντική είναι η προσθήκη της υποχρέωσης προς όλους τους επενδυτές όπως από την 15^η Μαΐου 2019 καταβάλλουν συνολική εισφορά ύψους τουλάχιστον €150.000, εκ των οποίων οι €75.000 στον Κυπριακό Οργανισμό Αναπτύξεως Γης (ΚΟΑΓ) για προώθηση στεγαστικών σχεδίων για προσιτή κατοικία αλλά και για υλοποίηση άλλων στεγαστικών σχεδίων/μέτρων και οι υπόλοιπες €75.000 στο Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας (για προώθηση της Έρευνας και Καινοτομίας).

31 Ιουλίου 2020: Κανονισμοί που διέπουν τα κριτήρια.

Στις 31 Ιουλίου 2020, η Βουλή των Αντιπροσώπων ενέκρινε τους περί Τιμητικής Πολιτογράφησης για Λόγους Δημοσίου Συμφέροντος και Πολιτογράφησης Αλλοδαπών Επιχειρηματιών ή Επενδυτών Κανονισμούς (Παράρτημα 8: Οι περί Τιμητικής Πολιτογράφησης για Λόγους Δημοσίου Συμφέροντος και Πολιτογράφησης Αλλοδαπών Επιχειρηματιών ή Επενδυτών Κανονισμοί του 2020).

Όσον αφορά στα οικονομικά κριτήρια δεν εντοπίζεται ριζική μεταβολή σε σύγκριση με τα κριτήρια του ΚΕΠ του 2019. Η βασική διαφοροποίηση είναι ότι αυξάνεται το ποσό της υποχρεωτικής εισφοράς προς τον ΚΟΑΓ από €75.000 σε €100.000, ενώ δίδεται η δυνατότητα στον επενδυτή επιλέξει μεταξύ τριών οργανισμών για την καταβολή επιπλέον €100.000 (Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας ή Υπηρεσία Βιομηχανίας και Τεχνολογίας για την υλοποίηση στοχευμένων σχεδίων χορηγιών σε πολύ μικρές ή μικρές επιχειρήσεις ή το Εθνικό Ταμείο Αλληλεγγύης).

Επιπλέον, ιδιαίτερως σημαντική είναι και η προσθήκη άλλων επιλέξιμων τομέων στους οποίους δύναται να επενδύσει ο αιτητής στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας, όπως υγεία, παιδεία, γεωργία.

Συνεπώς, τα οικονομικά κριτήρια του ΚΕΠ προσαρμόζονταν και διαφοροποιούνταν αναλόγως των εκάστοτε κοινωνικό-οικονομικών συνθηκών και στοχεύσεων.

Όσον αφορά την απόδοση του ΚΕΠ, από την υιοθέτηση του προγράμματος μέχρι και το τέλος του 2019 εισέρρευσαν στη χώρα περίπου €9,7 δισεκατομμύρια ευρώ σε μορφή επενδύσεων, εκ των οποίων τα €6,4 δις αφορούν τον τομέα των ακινήτων.

Κατά την περίοδο 2016-2019, οι επενδύσεις που διενεργήθηκαν στα πλαίσια του ΚΕΠ οδήγησαν στη δημιουργία περίπου 3 χιλιάδων θέσεων εργασίας στον κατασκευαστικό τομέα, χωρίς να υπολογίζονται οι νέες θέσεις εργασίας σε άλλους συναφείς κλάδους.

Εκτός από τα άμεσα οφέλη στον τομέα των κατασκευών, οφέλη παρατηρούνται λόγω δευτερογενών επιπτώσεων (spillovers) και σε άλλους τομείς της οικονομίας όπως στην κατανάλωση, στις επαγγελματικές υπηρεσίες, στην εκπαίδευση, στη δημιουργία φορολογικών εσόδων και σε άλλους τομείς.

3. Διαδικασίες Ελέγχου.

Όσον αφορά τους ελέγχους εφαρμογής των κριτηρίων του Προγράμματος θα ήθελα να σημειώσω τα ακόλουθα:

ΚΕΠ 2013.

Πέραν των λοιπών κριτηρίων που προέβλεπε το πρόγραμμα, προστέθηκε πως:

A. Στις περιπτώσεις που εντοπίζονταν πληροφορίες ότι ο αιτητής είτε μέλος της οικογένειας του, εμπλεκόταν με οποιονδήποτε τρόπο σε οιαδήποτε παράνομη οικονομική δραστηριότητα ή σε παράνομες δραστηριότητες, η έκθεση αποστελλόταν για επιπρόσθετο έλεγχο στη ΜΟΚΑΣ και την Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών (ΚΥΠ).

ΚΕΠ 2014.

Με τις αλλαγές κριτηρίων, ενισχύθηκαν οι μηχανισμοί ελέγχου με την απαγόρευση των συναλλαγών σε μετρητά. Όλες οι χρηματοοικονομικές δοσοληψίες που απαιτούνται για την πραγματοποίηση των επενδύσεων θα έπρεπε να διενεργούνται μέσω των Κυπριακών Τραπεζών.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η εφαρμογή αυτής της πρόνοιας, οι αιτούντες ήταν υποχρεωμένοι να περιλαμβάνουν στην αίτηση τους αντίγραφα των εμβασμάτων των συναλλαγών.

Ο στόχος ήταν να διασφαλιστεί ότι τόσο για τα εισερχόμενα κεφάλαια όσο και οι αιτητές ελέγχονται για τυχόν νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με βάση το Νόμο και τις σχετικές οδηγίες που εκδίδονται από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, σύμφωνα και με τις σχετικές οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ουσιαστικά, οι Τράπεζες είχαν ουσιαστικό και καίριο ρόλο στον έλεγχο της πηγής των κεφαλαίων.

ΚΕΠ 2016.

Η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 13^η Σεπτεμβρίου 2016, επέφερε δύο νέες προσθήκες στο θεσμικό πλαίσιο ελέγχου:

A. Καταργήθηκε ως κριτήριο η πρόνοια που έδιδε το δικαίωμα σε αιτητή να πολιτογραφηθεί εάν είχε καταθέσει ύψους πέντε εκατομμυρίων σε τραπεζικά ιδρύματα.

Η εν λόγω πρόνοια κρίθηκε σκόπιμο να καταργηθεί, καθώς, πέραν του ότι είχε αποκατασταθεί η ρευστότητα καταθέσεων αλλά και υπήρξε βελτίωση στην δημοσιονομική σταθερότητα της χώρας, είχαν παρατηρηθεί φαινόμενα καταχρήσεων αφού σε πολλές περιπτώσεις οι καταθέσεις επιστρέφονταν στους επενδυτές με την μορφή δανείου.

B. Ο επενδυτής και τα μέλη της οικογένειας του θα πρέπει να ήταν κάτοχοι άδειας παραμονής στην Κυπριακή Δημοκρατία.

ΚΕΠ 2018.

Το Υπουργικό Συμβούλιο στις 09 Ιανουαρίου 2018 (Παράρτημα 9: Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου 09.01.2018) και 21 Μαΐου 2018 (Παράρτημα 10: Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου 21.5.2018), ενέκρινε μια σειρά από σημαντικά μέτρα που είχαν ως στόχο να διασφαλίσουν ότι το ΚΕΠ προωθείται από όλους τους εμπλεκόμενους με επαγγελματισμό, σοβαρότητα και ποιοτική εξυπηρέτηση και ότι όλοι θα έπρεπε να τηρούν τις διατάξεις του ΚΕΠ, στα πλαίσια των οικονομικών στόχων που έχουν καθορισθεί, προστατεύοντας έτσι τα συμφέροντα των ξένων επενδυτών και διαφυλάσσοντας την εικόνα της Κύπρου ως επενδυτικό προορισμό.

Συγκεκριμένα, ενσωματώθηκαν οι ακόλουθες πρόνοιες:

A. Αποφασίστηκε η ανάθεση ελέγχων δέουσας επιμελείας σε τρεις εξειδικευμένους διεθνείς οίκους. Κάθε αιτητής θα έπρεπε να αποτελείται σε ένα εκ των τριών και να προσκομίζει σχετική αξιολόγηση.

Παράλληλα με την υποχρέωση του αιτητή, οι υπηρεσίες του Κράτους προέβαιναν σε περαιτέρω έλεγχο μέσω της συνδρομητικής εμπορικής βάσης δεδομένων, η οποία παρέχεται από έναν εξειδικευμένο οίκο δέουσας επιμέλειας. (World – check). Το συγκεκριμένο σύστημα επιλέγηκε λόγω του ότι παρείχε τη δυνατότητα του συνεχούς ελέγχου (on-going screening).

Προς αντικειμενικότερο έλεγχο, ελήφθη πρόνοια ώστε να αποκλεισθούν του ελέγχου δέουσας επιμέλειας, εταιρείες οι οποίες εξειδικεύονται στην λεγόμενη «επενδυτική μετανάστευση» (investment migration).

B. Τέθηκε οροφή αποδοχής πολιτογραφήσεων που δεν θα έπρεπε να υπερβαίνει τις 700 ετησίως.

Προς διασφάλιση των πιο πάνω, υιοθετήθηκαν και οι ακόλουθες πρόνοιες:

A. Δημιουργία Μητρώου Παρόχων Υπηρεσιών Σχεδίου Πολιτογράφησης Επενδυτών, στο οποίο θα εγγράφονται φυσικά και νομικά πρόσωπα που θα παρέχουν υπηρεσίες που αφορούν το ΚΕΠ. Τα εν λόγω φυσικά / νομικά πρόσωπα υποβάλλουν σχετικό έντυπο αίτησης εγγραφής στο Μητρώο και θα έπρεπε να ικανοποιούν συγκεκριμένα κριτήρια εισδοχής.

B. Εισαγωγή Κώδικα Συμπεριφοράς που οι εγγεγραμμένοι πάροχοι θα πρέπει να εφαρμόζουν και ο οποίος καθόριζε τις υποχρεώσεις έναντι των πελατών τους και του ΚΕΠ, καθώς και τυχόν συνέπειες σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης.

Ο Κώδικας εφαρμόζεται από όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που ασχολούνται με το ΚΕΠ, όπως παρόχους υπηρεσιών, κτηματικούς συμβούλους, εταιρείες ανάπτυξης γης, τραπεζικά και πιστωτικά ιδρύματα.

Περαιτέρω, με τον Κώδικα απαγορεύθηκε η προβολή και διαφήμιση του ΚΕΠ και η χρήση συμβόλων της ΚΔ και της Ε.Ε., σε όλες τις μορφές διαφήμισης, περιλαμβανομένου και του διαδικτύου.

Γ. Συστάθηκε Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου, η οποία απαρτίζεται από λειτουργούς του Υπουργείου Εσωτερικών, του Υπουργείου Οικονομικών και του Κυπριακού Οργανισμού Προώθησης Επενδύσεων, με βασική αποστολή να εξετάζει αιτήσεις Παρόχων Υπηρεσιών για εξουσιοδότηση και να καταρτίζει το Μητρώο, αλλά και να εξετάζει παραβιάσεις του Κώδικα Συμπεριφοράς.

ΚΕΠ 2019.

Στις 13 Φεβρουαρίου 2019, προστέθηκαν και νέες επιπρόσθετες δικλείδες ασφαλείας, οι οποίες αποτελούσαν εισηγήσεις στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ήτοι:

A. Οι αιτητές να είναι κάτοχοι θεώρησης Schengen σε ισχύ.

B. Αποκλείοντο αιτητές που έχουν απορριφθεί από οποιονδήποτε άλλο κράτος – μέλος της Ε.Ε.

Γ. Λαμβάνοντας υπόψη τα πορίσματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ημερομηνίας 23 Ιανουαρίου 2019, αυξήθηκε ο όρος διατήρησης της κυριότητας

της επένδυσης στην ΚΔ μετά την απόκτηση της υπηκοότητας από τα τρία στα πέντε έτη.

Ιούλιος 2019: 11 Κατηγορίες Αποκλεισμού Προσώπων Υψηλού Κινδύνου ή Πολιτικά Εκτεθειμένων Προσώπων.

Προς περαιτέρω αυστηροποίηση του δικαιώματος επένδυσης και αίτησης για πολιτογράφηση, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε στις 25 Ιουλίου του 2019 τον αποκλεισμό προσώπων υψηλού κινδύνου ή πολιτικά εκτεθειμένων προσώπων, καθορίζοντας έντεκα συγκεκριμένες κατηγορίες (Παράρτημα 11: Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου 25 Ιουλίου 2019).

Με τη θέσπιση κριτηρίων αποκλεισμού, σε συνδυασμό με το ιδιαίτερα ενισχυμένο σύστημα δέουσας επιμέλειας, στόχος ήταν να περιοριστεί ακόμη περισσότερο η πιθανή έκθεση της Κύπρου από άτομα αμφιβόλου αξιοπιστίας.

1^η Φεβρουαρίου 2019 – 30 Ιουλίου 2020: Τροποποίηση του Περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου και Υιοθέτηση Κανονισμών.

Με την τροποποίηση του Περί Αρχείου Πληθυσμού Νόμου την 1^η Φεβρουαρίου του 2019 προβλέπετο για πρώτη φορά η θέσπιση κανονισμών που να διέπουν τη λειτουργία του ΚΕΠ.

Κανονισμοί που υιοθετήθηκαν από τη Βουλή στις 30 Ιουλίου του 2020.

Με τις τελευταίες αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου και την υιοθέτηση του Κανονισμού της Βουλής, ενισχύθηκε το σύστημα ελέγχου και κατέστησε το ΚΕΠ το αυστηρότερο στην Ευρώπη.

Βεβαίως, οφείλω να ομολογήσω ότι τα κενά και αδυναμίες που παρατηρήθηκαν από την υιοθέτηση του ΚΕΠ, έδωσαν την ευκαιρία να υπάρξει κατάχρηση τόσο από αιτητές όσο και από εμπλεκόμενους, με μια σειρά παρανόμων πράξεων που υποχρέωσαν την Κυβέρνηση να προχωρήσει στην κατάργηση του ΚΕΠ (Παράρτημα 12: Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου 13.10.2020).

4. Διαδικασία Λήψης Αποφάσεων από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Παρά το γεγονός πως για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων στο Υπουργικό Συμβούλιο σας έχει ενημερώσει εκτενώς ο Γραμματέας του Συμβουλίου, θα ήθελα να επισημάνω τα ακόλουθα:

Η Ημερήσια Διάταξη του Υπουργικού Συμβουλίου καταρτίζεται από τον Υπουργό Οικονομικών σε συνεργασία με το Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου.

Η Ημερήσια Διάταξη που γνωστοποιείται στον Πρόεδρο καταγράφει συνοπτικά τα κυριότερα σημεία κάθε πρότασης.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τις προτάσεις που αφορούσαν σε αιτήσεις πολιτογραφήσεων αλλοδαπών, περιλαμβάνονταν στην Ημερήσια Διάταξη των Συνεδριών του Υπουργικού Συμβουλίου, κάτω από την κατηγορία των θεμάτων που δεν έχρηζαν ιδιαίτερης συζήτησης, και τούτο γιατί:

(α) Η διαδικασία που ακολουθείτο για την εξέταση μιας αίτησης περιλάμβανε μια σειρά ελέγχων από διάφορες υπηρεσίες, είτε του Υπουργείου Οικονομικών, είτε του Υπουργείου Εσωτερικών, είτε από άλλες υπηρεσίες, όπως αστυνομία, ΜΟΚΑΣ, ξένες υπηρεσίες, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, επαγγελματικούς φορείς κτλ.

(β) Μετά την λήψη όλων των απαιτήτων εκθέσεων το αρμόδιο Υπουργείο ετοίμαζε εισηγητική έκθεση εφόσον συνέτρεχαν οι λόγοι για θετική εισήγηση, την οποία παρουσίαζε στο Υπουργικό Συμβούλιο ο Υπουργός Εσωτερικών.

Λαμβάνοντας αυτά υπόψη, δεν θα ανέμενε κανένας από το Υπουργικό Συμβούλιο να υποκαταστήσει ή να ελέγξει τις επόπτικές αρχές ή τις εκθέσεις των υπηρεσιακών, στην ουσία επανεξετάζοντας τες.